הִלְכוֹת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן סִימָן קפט קצ

ג שם מ״ו (ע״ב).

הַטּוֹב. וְשָׁלֹשׁ הֲטָבוֹת, [*] הוּא הֵטִיב לָנוּ הוּא מֵטִיב לָנוּ הוּא יֵיטִיב לָנוּ. וְשָׁלֹשׁ גְּמוּלוֹת, הוּא גְּמָלָנוּ הוּא גּוֹמְלֵנוּ הוּא יִגְמְלֵנוּ: **ב** (ו) [1]בְּבֵית הָאָבֵל אוֹמֵר, בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הָאֵל אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בּוֹרְאֵנוּ גּוֹאֲלֵנוּ קְדוֹשֵׁנוּ קְדוֹשׁ יַעֲקֹב הַמֶּלֶךְ הַחַי (ז) הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב אַל אֱמֶת דַּיָּן אֱמֶת וְכוּ׳. (וְעַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שע״ט (ס״ק)):

קצ שְׁתִיַּת הַיַּיִן אַחַר הַבְּרָכָה וְדִינֶיהָ. וּבוֹ ה׳ סְעִיפִים:

א פְּסָחִים ק״ג (ע״ב) וּכְמַר זוּטְרָא. **ב** קְדוּשִׁין הַמּוֹצִיא. וּמוֹצֵא הַדִּינִים מְבֹאָרִים שָׁם לְעֵיל בְּסִימָן קס״ז (סס״ק, אות ג, ד).

ג פְּסָחִים שָׁם. **ד** טוּר בְּשֵׁם ר״י בְּתוֹסְפוֹת בְּבָבָא כ״ו (ע״ב ד״ה ולא) וּבְיוֹמָא ע״ט (ע״א ד״ה ולא) וּבְרא״ש פֶּרֶק (ו׳) [ד] דִּבְרָכוֹת (סי׳ כה).

א (א) [א]אַחַר שָׁפְשְׁפוּ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן מְבָרֵךְ (ב) בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן, (ג) וְיִטְעַם הַמְבָרֵךְ (וְאִם הִפְסִיק בֵּין הַבְּרָכָה לַטְּעִימָה (ב) עַיֵּן לְקַמָּן סִימָן רע״א סָעִיף ט״ו), (ג) [2]וְאַחַר כָּךְ יִטְעֲמוּ הָאֲחֵרִים. (ד) אִם כֻּלָּם זְקוּקִים לְכוֹס אֶחָד וְנוֹתֵן הַמְבָרֵךְ מִכּוֹסוֹ לְכוֹס רֵיקָן שֶׁפְּיָדֶם, לֹא יִטְעֲמוּ עַד שֶׁיִּטְעַם הוּא, (ה) אֲבָל אִם אֵינָם זְקוּקִים לְכוֹסוֹ יְכוֹלִים לִטְעֹם קֹדֶם שֶׁיִּטְעַם הוּא. (ו) אֵין צָרִיךְ הַמְבָרֵךְ לִשְׁפֹּךְ מִכּוֹסוֹ לְכוֹס הַמְסֻבִּין אֶלָּא אִם כֵּן כּוֹס הַמְסֻבִּין (ז) פָּגוּם. (וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן קפ״ב (ס״ל) וְסוֹף סִימָן רע״א (ס״ו)): **ב** (ח) * [3]אַחַר שֶׁשָּׁתָה כּוֹס שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן * יְבָרֵךְ בִּרְכָה אַחַת מֵעֵין (ג) שָׁלֹשׁ: **ג** [4]שְׁעוּר (ט) שְׁתִיַּת (ד) [ד] יַיִן לְהִתְחַיֵּב בִּבְרָכָה אַחֲרוֹנָה יֵשׁ סָפֵק

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

[בשו״ע] הוּא הַטּוֹב לָנוּ הוּא מֵטִיב לָנוּ הוּא יֵיטִיב לָנוּ. כֵּן הַנֻּסְחָא הָעִקָּרִית לְאַפּוּקֵי הָאוֹמֵר הוּא הֵטִיב הוּא יֵיטִיב. אַךְ יֵשׁ מִי שֶׁכָּתַב לוֹמַר הוּא מֵטִיב לָנוּ קֹדֶם, וְכֵן הוּא גּוֹמְלֵנוּ כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה הֶנֶה עָבָר עָתִיד, אַךְ מִנְהֲגֵנוּ כְּדִבְרֵי מָרָן כֵּן כָּתַב בְּרֵכֵי יוֹסֵף (סק״כ). וְאָמְנָם אִבְּרָהָם (סק״א) וּבְעֶטֶרֶת זְקֵנִים כָּתְבוּ שֶׁאוֹמְרִים הוּא מֵטִיב יֵיטִיב הַכֹּל כְּאֶחָד כו׳, וְעַיֵּן לְעֵיל בְּבֹאֵר הַיֵּטֵב סִימָן קפ״ז (סק״א). וּבְאֵלִיָּה רַבָּה (שם סק״א) כָּתַב בְּשֵׁם הַכָּל בּוֹ (סי׳ כה) לְהַקְדִּים הוּא מֵטִיב כו׳ עַל דֶּרֶךְ ה׳ מָלָךְ, וְכֵן כָּתַב הַמְקֻבָּלִי (סי׳ ריז) בְּשֵׁם הַפַּרְדֵּס וְרַבִּי יוֹנָה (לו. ד״ה רב) וְאַבּוּדְרָהָם (בהל׳ ברכת הלחם) בְּשֵׁם הָרא״ש, וְאוּלַי יֵשׁ טָעוּת סוֹפֵר בְּטוּר עַיֵּן שָׁם. וּבַנְּסָחָאוֹת שֶׁלָּנוּ בַּסִּדּוּרִים הוּא הַטּוֹב הוּא יֵיטִיב לָנוּ, וְתֹבֶת לָנוּ אִכּוּלְהוּ קָאֵי, וְכֵן הוּא בִּרְכַּת הַמָּזוֹן הַצָּפוּי בְּלִקּוּטֵי עַיֵּן שָׁם סִימָן קצ״ב (מ״א ריש הסימן), וְכֵן כָּתַב בְּסִפּוּר אוֹר חָדָשׁ (בנוסח ברכת המזון) עַל הִלְכוֹת בְּרָכוֹת נָפֹק זֶה מִבִּרְכַּת הַמָּזוֹן שֶׁל מוֹרֵנוּ הָרַב נָתָן, וּבְצַמְרַת שְׁמֵיִם לְהַגָּאוֹן מוֹרֵנוּ יַעֲבֵ״ץ (נוסח בכת המזון) אֵיתָא שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים לָנוּ כְּמוֹ בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ:

ג [ד] יַיִן. עַיֵּן בְּאֹר הַיֵּטֵב. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסִ״ז סִימָן ר״י (סק״א), וּבְבֹאֵר הַיֵּטֵב שָׁם (סק״ב) הֲבִיא דִּבְרֵי הַפֶּגֶן אַבְרָהָם כָּאן (סק״ד) וְשוּ״ת בֵּית יַעֲקֹב (סי׳ נז), וְכֵן כָּתַב בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ה)

בֵּאוּר הַלָּכָה

ב * אַחַר שֶׁשָּׁתָה כּוֹס שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן וְכוּ׳. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״ח) מַה שֶּׁכָּתְבוּ בְּשֵׁם הַפֶּגֶן אַבְרָהָם (סק״ג) דְּדַוְקָא שִׁדַּעְתּוֹ לִשְׁתּוֹת מִיָּד וְכוּ׳, וְנִרְאֶה שֶׁכַּוָּנַת הַפֶּגֶן אַבְרָהָם הוּא דְּיִכְוָנֵךְ עַל יְדֵי זֶה לְבָרֵךְ עוֹד בִּרְכָה רִאשׁוֹנָה עַל הַשְּׁתִיָּה שֶׁיִּשְׁתֶּה אַחַר כָּךְ מֻחְדָּשׁ וְאֵיזֶל לְטַעֲמֵיהּ לְעֵיל בְּסִימָן קפ״ד סָעִיף קָטָן ט׳, אַף בָּאֱמֶת הַרְבֵּה אֲחֲרוֹנִים הִסְכִּימוּ שָׁם לְדַעַת אֶבֶן הָעֹזֵר בָּזֶה שֶׁכָּל שֶׁלֹּא סָלַק דַּעְתּוֹ מֵהָאֲכִילָה אוֹ מֵהַשְׁתִיָּה לֹא נִתְבַּטְּלָה בִּרְכָה רִאשׁוֹנָה אֲפִלּוּ שֶׁהָיָה כָּל הַיּוֹם וְכֵמוֹ שֶׁכָּתְבוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה לְעֵיל (ס״ק יז) עַיֵּן שָׁם, וְאִם כֵּן לְכוֹרָה אֵין מָקוֹם לְדִבְרֵי הַפֶּגֶן אַבְרָהָם גַּם בָּזֶה דְּנִהְיֶה דַּאֲפִלּוּ בָּזֶה שֶׁהָיָה הַרְבֵּה אֲכִילָה רִאשׁוֹנָה כֵּיוָן שֶׁלֹּא נִתְבַּטְּלָה בִּרְכָה רִאשׁוֹנָה עַל כָּל פָּנִים דַּעְתּוֹ, מִכָּל מָקוֹם מַאן יֵימַר לָן דְּרַשַּׁאי לַעֲשׂוֹת כֵּן דְּהַרֵי עַל כָּל פָּנִים מִפְסִיד בִּרְכָה אַחֲרוֹנָה שֶׁל אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה זוֹ, וּמַה שֶּׁיְּכַוֵּן לְבָרֵךְ לְאַחַר אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה שְׁנִיָּה לֹא מְהַנֵּי כְּלָל לָזֶה כֵּיוָן שֶׁכְּבָר נִתְעַכֵּל וְהָרֵי כְּמִי שֶׁאֵינוֹ, וּמַה גַּם שֶׁמְּצוּי כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁבְּהַמְשֵׁךְ זְמַן נִשְׁתַּנֶּה רְצוֹנוֹ אוֹ מִטְרִיד מַאֲיזֶה דָּבָר וְאֵינוֹ אוֹכֵל וְשׁוֹתֶה עוֹד וְאִם כֵּן בְּוַדַּאי מְפֻסָּד בִּרְכָתוֹ לְגַמְרֵי:

* יְבָרֵךְ בְּרָכָה אַחַת מֵעֵין שָׁלֹשׁ. וְאִם דַּעְתּוֹ לִשְׁתּוֹת עוֹד לֹא יְבָרֵךְ אַחֲרֵיהֶן

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

[כָּל בּוֹ (סי׳ צט) וּשְׁלֵ״ה (שער האותיות קדושת האכילה)]. יֹאמַר וְנִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת ה׳ כִּלְשׁוֹן הַפָּסוּק (תהלים כד ה) ״יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת ה׳״. נוֹהֲגִים לוֹמַר בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב וְרֹאשׁ חֹדֶשׁ מִגְּדוֹל, וּבְחֹל מִגַּדֵּל. וְיָתֵר דִּקְדּוּקִים שֶׁבְּנֻסַּח בִּרְכַּת הַמָּזוֹן עַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה סִימָן קפ״ז (סק״א) שֶׁהֶאֱרִיךְ בָּזֶה: **ב** (ו) בְּבֵית הָאָבֵל אוֹמֵר. בֵּין כְּשֶׁהָאֲחֵרִים הָאוֹכְלִין עִמּוֹ מְבָרְכִין (ג) וּבֵין כְּשֶׁהוּא עַצְמוֹ מְבָרֵךְ. וְאִם בָּעֵינַן לָזֶה עֲשָׂרָה אוֹ לֹא, עַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שע״ט (בכ״י ד״ה וכתב) וּבְאַחֲרוֹנִים שָׁם: (ז) הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב. לְפִי זֶה אֵין אוֹמֵר בְּבֵית הָאָבֵל שָׁלֹשׁ הַטָּבוֹת וְשָׁלֹשׁ גְּמוּלוֹת, וְכֵן הוּא בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה ובבית), א[וְעַיֵּן בְּבֵ״ח פֹּה (ס״ג) וּכְשֻׁ״ת שָׁם סִימָן שע״ט (סק״א) שֶׁאֵין סוֹבְרִים כֵּן:

א (א) אַחַר שָׁפְשְׁפוּ וְכוּ׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר כְּשֶׁמְּבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן עַל כּוֹס כַּמְבֹאָר לְעֵיל סִימָן קפ״ב (ס״א) יְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן אַחַר שָׁפְשְׁפוּ אִם כְּבָר בֵּרַךְ עַל הַיַּיִן שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה, שֶׁכָּל מַה שֶּׁאוֹכֵל וְשׁוֹתֶה אַחַר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן סְעוּדָה אַחֶרֶת הִיא לְפִי שֶׁבִּרְכַּת הַמָּזוֹן הִיא סִלּוּק וְהֶסֵּחַ הַדַּעַת לְמַה שֶּׁלְּפָנֶיהָ: (ב) עַיֵּן לְקַמָּן סִימָן רע״א סָעִיף ט״ו. דְּחוֹזֵר וּמְבָרֵךְ, וּבְמִלְּתָא דְּשַׁיָּךְ לַסְּעוּדָה אֵינוֹ חוֹזֵר וּמְבָרֵךְ בְּדִיעֲבַד: (ג) וְאַחַר כָּךְ יִטְעֲמוּ הָאֲחֵרִים. שֶׁכֵּיוָן שֶׁהוּא בָּרַךְ עַל כּוֹס זֶה נָכוֹן הוּא שֶׁיִּשְׁתֶּה הוּא תְּחִלָּה: (ד) אִם כֻּלָּם זְקוּקִים. הַלָּשׁוֹן מְגֻמְגָּם קְצָת וְכַנִּרְאֶה כָּתַב וְכֵן אִם כֻּלָּם זְקוּקִים, וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּלֹא מִיבַּעְיָא אִם יֵשׁ רַק כּוֹס אֶחָד וְכֻלָּם שׁוֹתִים מִכּוֹס זֶה (ג) בְּוַדַּאי נָכוֹן לְכַתְּחִלָּה שֶׁהוּא יִטְעֹם מִקֹּדֶם, וַאֲפִלּוּ אִם כָּל אֶחָד כּוֹס רֵיקָן לְפָנָיו וְהוּא מְעָרֶה לְאַחַר בִּרְכָה קֹדֶם טְעִימָתוֹ מִכּוֹסוֹ לְכוֹסָם גַּם כֵּן אֵין רָאוּי שֶׁיִּטְעֲמוּ הֵם קֹדֶם, מַאַחַר שֶׁעַל כָּל פָּנִים הֵם זְקוּקִים כֻּלָּם לְכוֹסוֹ: (ה) אֲבָל אִם אֵינָם וְכוּ׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר אִם יֵשׁ לְפָנֵי כָּל אֶחָד כּוֹס יַיִן וְהוּא מוֹצִיאָם כִּבְרָכָתוֹ וְהֵרֵי כְּאִלּוּ הֵם מְבָרְכִין בְּעַצְמָם, אֵינָם צְרִיכִין לְהַמְתִּין עָלָיו: (ו) אֵין צָרִיךְ וְכוּ׳. קָאֵי אַדְּלְעֵיל שֶׁלֹּא הָיוּ זְקוּקִין לְכוֹסוֹ שֶׁל הַמְבָרֵךְ, וְהַטַּעַם דְּאֵין צָרִיךְ לִשְׁפֹּךְ מִשּׁוּם דְּכֵיוָן דְּיָצְאוּ בִּרְכָתוֹ אִם כֵּן כּוֹסוֹת כָּל אֶחָד מִקְּרֵי כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה: (ז) פָּגוּם. שֶׁאֵז צָרִיךְ לִשְׁפֹּךְ מִכּוֹסוֹ לְכוֹסָם מִצַּד (ג) קֹדֶם שֶׁטָּעֲמוּ מִמֶּנּוּ כְּדֵי לְתַקֵּן פְּגִימָתָם, (ד) וּבָזֶה צְרִיכִין לְזָהֵר שֶׁלֹּא יִטְעֲמוּ קֹדֶם שֶׁיִּטְעַם הוּא תְּחִלָּה כֵּיוָן שֶׁהֵם זְקוּקִים לְכוֹסוֹ: **ב** (ח) אַחַר שֶׁשָּׁתָה וְכוּ׳. וְאִם דַּעְתּוֹ לִשְׁתּוֹת עוֹד לֹא יְבָרֵךְ אַחֲרָיו אֶלָּא לְבַסּוֹף אַחַר גְּמַר שְׁתִיָּתוֹ, וְדַוְקָא כְּשֶׁדַּעְתּוֹ לִשְׁתּוֹת מִיָּד דְּאִי לָאו הָכִי יֵשׁ לָחֹשׁ שֶׁמָּא יִתְעַכֵּל שֶׁל שְׁתִיָּה אֵינָנוּ שְׁעוּר גָּדוֹל כָּל כָּךְ, עַיֵּן לְעֵיל סִימָן קפ״ד סָעִיף ה׳, מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג), וְעַיֵּן בְּבֹאֵר הַלָּכָה (ד״ה אחר): **ג** (ט) שְׁתִיַּת יַיִן. ב[וְהוּא הַדִּין (ט) בְּשָׂאר מַשְׁקִין יֵשׁ סָפֵק זֶה:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ב (ג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) וּמָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק״א) עַיֵּן שָׁם:

א (ה) מְבֹאָר בַּפּוֹסְקִים: (ו) לְבוּשׁ: (ג) אֲחֲרוֹנִים: (ד) אֲחֲרוֹנִים: **ג** (ט) אֲחֲרוֹנִים:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו״ע הרב (ס״ח) כתב: ואין חוששין בבית האבל לומר ג׳ הטובות וג׳ גמולות שאינן נזכרים בתלמוד, אלא כשמגיע להמלך הטוב אומרים החי הטוב והמטיב וכו׳. **ב]** בסידור (סדר ברכת הנהנין פ״ח ה״א) כתב דהספק בברכה אחרונה של יין.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

(י) אִם דַּי בְּכַזַּיִת (ה) [ה] (יא) אוֹ בְּרְבִיעִית, ה לְכָךְ יְזַהֵר לִשְׁתּוֹת אוֹ פָּחוֹת מִכַּזַּיִת אוֹ רְבִיעִית כְּדֵי לְהִסְתַּלֵּק מִן הַסָּפֵק, (יב) וְהָכָא אִי אָפְשָׁר לִשְׁתּוֹת פָּחוֹת מִכַּזַּיִת א]דְּכָל דָּבָר שֶׁצָּרִיךְ כּוֹס צָרִיךְ לִשְׁתּוֹת מְמֻנּוּ כְּמִלֹּא לָגְמָיו (יג) שֶׁהוּא רֹב רְבִיעִית, הִלְכָךְ יִשְׁתֶּה (יד) רְבִיעִית (ו) שָׁלֵם: ד ו[אִם הַמְבָרֵךְ אֵינוֹ רוֹצֶה לִטְעֹם [*] (טו) * יִטְעֹם אֶחָד * מֵהַמְסֻבִּין כְּשֶׁעוּר, (טז) וְאֵין שְׁתִיַּת שְׁנַיִם מִצְטָרֶפֶת, וּמִכָּל מָקוֹם מִצְוָה מִן הַמֻּבְחָר (יז) שֶׁיִּטְעֲמוּ כֻּלָּם (וְעַיֵּן לְקַמָּן (יח) סִימָן רע״א סָעִיף י״ר): ה ז[כְּשֶׁמְּסֻבִּין בִּסְעוּדָה גְּדוֹלָה וְאֵין יוֹדְעִים עַד

ה טור. ו טור בְּסִימָן רע״א. ז אֲגֻדָּה בְּפֶרֶק י׳ מִפְּסָחִים (סה עה).

בַּאֵר הַיטֵב

(ה) **אוֹ בְּרְבִיעִית.** וּבְסַפָּר גַּן הַפֶּלֶךְ (סה מט) הֵבִיא רְאָיָה דְּשִׁעוּרוֹ בְּרְבִיעִית עַיֵּן שָׁם, וְהַיְד אַהֲרֹן (הגה״ט) חוֹלֵק עָלָיו: (ו) **שָׁלֵם.** וְט״ז (סק״ג) הָעֲלָה דְּאִם שָׁתָה מִלֹּא לָגְמָיו מִכּוֹס גָּדוֹל, אוֹ בְּפָחוֹת מִזֶּה אִם שָׁתָה רֹב הַכּוֹס, צָרִיךְ לְבָרֵךְ לְכַלֵּי עַלְמָא עַיֵּן שָׁם. [וּבְסַפָּר אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ה) דָּחָה דִּבְרֵי ט״ז בְּשִׁתֵּי יָדַיִם וְהֶעֱלָה דִּלְעוֹלָם צָרִיךְ רְבִיעִית שָׁלֵם]:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

בְּמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק״ד), וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן רע״א (סי״ד) דַּאֲפִלּוּ לְמִצְוָה מִן הַמֻּבְחָר אֵין צָרִיךְ שִׁיִּטְעֲמוּ מִלֹּא לָגְמָיו. עַיֵּן שָׁם בְּט״ז (ס״ק יז). וְעַיֵּן בְּשוּ״ת חֶכֶם צְבִי סִימָן קס״ח שֶׁכָּתַב הָא דְּאָמְרִינַן טַעַם אֶחָד מֵהַמְסֻבִּין יָצָא אֲפִלּוּ לֹא טָעַם הַמְבָרֵךְ, הֵנִי מִילֵּי בְּדֵלָא אִפְּשָׁר לְשׁוֹתָם לְבָרֵךְ אֶסּוּר לְאַחֵר לְבָרֵךְ וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַשִׁ״י ז״ל שָׁם בְּעֵרוּבִין (פ: ד״ה ליתביה). גַּם מִכְּאן מְהֻחָכָם צְבִי שָׁם שֶׁאִם מִכְּבֵרְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן נוֹתֵן הַכּוֹס לְאַחֵר וְאַחַר גְּמַר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן מִכְּבֵרְ עָלָיו וְשׁוֹתֶה, נִסְתַּלֵּק לוֹ מַעֲשֶׂה רִאשׁוֹן וַהֲרֵי זֶה כְּלֹא בֵּרַךְ עַל כּוֹס כְּלָל, דְּמִכְּבֵרְ עַל הַכּוֹס לֹא מִיקְרֵי אֶלָּא כְּשֶׁאוֹתוֹ שֶׁמְּבָרֵךְ עַל הַכּוֹס אוֹמֵר עָלָיו בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן. וּמִשָּׁם זֶה כָּתַב שֶׁאֵין לָנְזִיר לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן עַל כּוֹס שֶׁל יַיִן עַיֵּן שָׁם, וְקַדָּם לָזֶה כָּתַב גַּם כֵּן טַעַם אַחַר שֶׁהַנָּזִיר כֵּיוָן שֶׁאֵין בְּיָדוֹ לְהַבִּיא עַצְמוֹ לִידֵי חִיּוּב לְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן אֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא הַמְסֻבִּין מִידֵי חוֹבַת כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, דְּאַף שֶׁהוּא דַּרְגָּן מִכָּל מָקוֹם צָרִיךְ הַמּוֹצִיאוֹ לִהְיוֹת מְחֻיָּב כְּמוֹתוֹ, וּלְהַתּוֹסְפוֹת בִּבְרָכוֹת דף מ״ח (ע״ב ד״ה עד) עַל כָּל פָּנִים צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה בְּיָדוֹ לְהַבִּיא עַצְמוֹ לִידֵי חִיּוּב, וְאֶפְשָׁר אִי בְּעֵי מִתְּשִׁיל עַל נִדְרוֹ לֵיכָּא לְמֵימַר

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(י) **אִם דַּי בְּכַזַּיִת.** כְּמוֹ בַּאֲכִילָה דְּקַיְימָא לָן בְּכָל מָקוֹם שִׁעוּר אֲכִילָה בְּכַזַּיִת [וְהוּא כַּחֲצִי בֵּיצָה כְּמִבֹּאָר בְּסִימָן תפ״ו], וּלְפִי זֶה בְּמַשְׁקִין יֵחִיב בְּבָרְכָה אַחֲרוֹנָה בְּשָׁלִישׁ רְבִיעִית, דִּרְבִיעִית הוּא בֵּיצָה וְחַצִי כַּיְּדוּעַ, וְעַיֵּן סִימָן רע״א סָעִיף י״ג מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק סח) וּבְאוּר הֲלָכָה (ד״ה שלו): **(יא) אוֹ בְּרְבִיעִית.** כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּכַמָּה דִּינֵי הַתּוֹרָה לְעִנְיַן מַשְׁקִין דִּשְׁעוּרָן בְּרְבִיעִית: **(יב) וְהָכָא וְכוּ׳.** פֵּרוּשׁ דְּבִשְׁאָר שְׁתִיּוֹת שֶׁהֵם רְשׁוּת יָכוֹל גַּם לְהִסְתַּלֵּק מִן הַסָּפֵק בְּאִם יִשְׁתֶּה פָּחוֹת מִכַּזַּיִת דְּבָנָה פָּטוּר לְכַלֵּי עָלְמָא מִלְּבָרֵךְ אַחֲרָיו, אֲבָל הָכָא בְּכוֹס שֶׁל בִּרְכַּת הַמָּזוֹן אִי אִפְשָׁר לַעֲשׂוֹת כֵּן, דְּכֵיוָן דְּטָעוּן כּוֹס צָרִיךְ עַל כָּל פָּנִים לִשְׁתּוֹת מִלֹּא לָגְמָיו שֶׁהוּא רֹב רְבִיעִית וְהוּא הַרְבֵּה יוֹתֵר מִכַּזַּיִת: **(יג) שֶׁהוּא רֹב רְבִיעִית.** הַיְנוּ (ו) בְּאָדָם בֵּינוֹנִי מַחֲזִיק שִׁעוּרוֹ כָּךְ, אֲבָל בְּאָדָם גָּדוֹל בְּיוֹתֵר מְשֻׁעָרִינַן בְּמִלֹּא לָגְמָיו דִּידֵיהּ, וּמִכָּל מָקוֹם לֹא בָּעֵי לִשְׁתּוֹת טְפֵי מֵרְבִיעִית: **(יד) רְבִיעִית שָׁלֵם.** עַיֵּן ט״ז (סק״ג) שֶׁכָּתַב דִּלְעִנְיַן הַדִּין קַיְימָא לָן בְּמִלֹּא לָגְמָיו, וּלְפִיכָךְ אִם לֹא שָׁתָה רַק כְּמִלֹּא לָגְמָיו חַיָּב לְבָרֵךְ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה, אֲבָל דִּלְכַתְּחִלָּה יִרְאֶה לִשְׁתּוֹת רְבִיעִית כְּדֵי לָצֵאת לְכַלֵּי עָלְמָא, אָכֵן כָּל (ו) הָאַחֲרוֹנִים דְּחוּ דִּבְרָיו וְהֶעֱלוּ דְּכָל שֶׁלֹּא שָׁתָה רְבִיעִית שָׁלֵם בֵּין בְּיֵין בֵּין בִּשְׁאָר מַשְׁקִין אֵין רַשַּׁאי לְבָרֵךְ בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה וּכְדַעַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ. (ט) עוֹד הִסְכִּימוּ דְּאֵין חִלּוּק בֵּין שְׁאָר מַשְׁקִין וּבֵין יַיִן שָׁרָף, אַף עַל פִּי דִּבְיֵין שָׁרָף מִיתְּבָא דַּעְתֵּיהּ דְּאֵינְשֵׁי בְּפָחוֹת מֵרְבִיעִית, דְּלֹא חָלְקוּ חֲכָמִים בְּשִׁעוּרָן, וּדְלֹא כְּט״ז לְקַמָּן בְּסִימָן ר״י (סק״א): **ד (טו) יִטְעֹם אֶחָד מֵהַמְסֻבִּין.** (ט) שֶׁהַמְסֻבִּין שָׁמְעוּ מִתְּחִלָּה אֶת הַבְּרָכָה וְהוּא כְּדֵי עֲלֵיהֶם לְהוֹצִיאָם מְהֵנֵּי טְעִימְתָם לְכֻלָּם, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה יטעום) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם חִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶר: **(טז) וְאֵין שְׁתִיַּת כּוּ׳.** דְּבָעִינַן שֶׁיִּטְעֹם בְּעַצְמוֹ אוֹ אֶחָד מֵהַמְסֻבִּין (י) שֶׁעִוּר הֲנָאָה שֶׁתִּתְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ עָלָיו, וְהַיְנוּ כְּמִלֹּא לָגְמָיו: **(יז) שֶׁיִּטְעֲמוּ כֻּלָּם.** הַיְנוּ (יא) טְעִימָה בְּעָלְמָא, וְאֵין צָרִיךְ מִלֹּא לָגְמָיו רַק לְאֶחָד. וְהִנֵּה הָכָא אִיירֵי הַמְחַבֵּר רַק לְעִנְיַן מִצְוַת שְׁתִיַּת הַכּוֹס, וּלְפִי מָה שֶׁבֵּאַר הַמְחַבֵּר לְעֵיל בְּסָעִיף ג׳ דְּלְצֵאת יְדֵי סָפֵק יִרְאֶה לִשְׁתּוֹת רְבִיעִית שָׁלֵם, לֹא יְצַיֵּר מַה שֶּׁכָּתַב דְּמִכָּל מָקוֹם יִשְׁתֶּה כָּל אֶחָד כְּמִלֹּא לָגְמָיו, וְעַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק סט): **(יח) סִימָן רע״א.** דַּיֵּשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר דְּשִׁתִּיַּת כֻּלָּם לְעִנְיַן מִצְוָה, דִּמְבֹאָר לְעֵיל בְּסִימָן קס״ז סָעִיף י״ט עַיֵּן שָׁם בְּבֵאוּר הַגְּרָ״א וּבְאַחֲרוֹנִים, וְהַפּוֹסְקִים סָתְמוּ וְכָתְבוּ דְּבֵין הוּא בֵּין אֶחָד הַגָּרָ״א וּבְאַחֲרוֹנִים יָכוֹל לִטְעֹם וְלֹא חִלְקוּ כְּלָל, וְעַל

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ו) מֵגֵן אַבְרָהָם (סק״ה) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (ז) אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ה) וּנְהַר שָׁלוֹם (סק״ג) וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ח) וּמִשָּׁה יְהוּדָה (סק״ב) וּמֵגֵן גִּבּוֹרִים (שלטי גיבורים סק״א) וְהַגְּרַ״ז (ס״ק) וְדֶרֶךְ הַחַיִּים (דין מי שאכל בשבת ס״ד) וְהַחַיֵּי אָדָם (ח״א כלל מו ס״ט): (ח) מֵגֵן אַבְרָהָם (סק״ד) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ה) וּנְהַר שָׁלוֹם (סק״ב) בְּשֵׁם כְּפָה אַחֲרוֹנִים וְכֵן בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק״ד): ד (ט) אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ה) וּמֵגֵן גִּבּוֹרִים (סק״א) וְהַגְּרַ״ז (ס״ק) וְהַחַיֵּי אָדָם (ח״א כלל מו ס״ט): (ט) רא״ש (פסחים פ״י סי׳ יח): (י) שָׁם בְּבֵית יוֹסֵף (ד״ה אם): (יא) אַחֲרוֹנִים:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הַרַב: א] ראה בשו״ע הרב (ס״ד) שלדעה שניה שם [הובא להלן בליקוטי דברי הרב לביה״ל ד״ה יטעום] אין צריך כמלא לוגמיו, וכתב שם לענין הבדלה שאם לא טעם כמלא לוגמיו אין צריך לחזור ולהבדיל שספק ברכות של דבריהם להקל כסברא אחרונה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah